

„Istarska Rijec“

Iznosi svakog četvrtka uveče. Svakog drugog četvrtka donosa tučeni milog. Mladi istarski. Preplata za izuzetno iznosa 15— lita na godinu, a za izuzetno 25— lita. Uredništvo: 1 uprava lista, Trst (Trieste) - Via S. Francesco d'Assisi 20-1. Telefon: 11-57

ISTARSKA RIJEČ

Tjednik za pouku, gospodarstvo i politiku istarskog naroda.

„Stogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ — Narodna poslovice.

Oglasi stoje 4 lira za svaki centimetar visine u širini jednoga stupca. Za višekratno uvjetanje daje se znatna popust prema pogodbi. Glasa se u utvrditi u Trstu. Dopolje se šalju uredništva, a novac uplatiti. Neobzirana se otklona ne primaju, a otklona se ne vraćaju ni u kojem slučaju.

Naši narodni poslanici

(Prigodom raspusta rimskog parlamenta.)

Prigje rata imali smo jedno vrlo dobro organizovano političko društvo u Pazinu, a drugo u Trstu. Svaki koga imao je svoju posebnu političku organizaciju, a i općine su imale svoje mjesne političke odbore. Mjesni odbori bili su u neku ruku predružnice katarskih organizacija, a katarske organizacije podružnice političkog društva. Svi su ti odbori radili u najljepšoj i najbrzoj skladu.

Osim biskupa u Poreču, onda lutog Austričana a danas lutog Italijanca, naša su bila tri poslanika, a u zemaljskom istarskom saboru oko dvadesetak zastupnika. Imali smo našu Družbu, koja je imala do 86 utjecajskih sila, imali smo Zajednicu, koja je bila veče lijepe razgranila svoje djelovanje po Istri i po otocima. U našim rukama bilo je više općina, medju kojima tri goleme: pazinska, buzetska i kastavska. Imali smo tri srednje škole, na stotine pučkih škola i raznih drugih učenjica i drugih zavoda. Po uređenja imali smo veliki broj naših činovnika, po većim mjestima nekoliko naših odvjetnika, notara, liječnika i drugih predstavnika narodne inteligencije.

Onda je došao rat. Silom prilika naše su političke organizacije bile primorane da obustave svoj rad, neki su narodni pravci morali pod pusku, drugi su se povukli, ali naš javni život nije još bio prestao niti su bile popucale vere. Što su nam narod vezale s njegovim pravcima. Crkva, škola, mnogi uređi pa i neka društva još su držali visoki naš narodni svijet.

Taj se barjak digno još više u dane, što su slijedili odmah poslije velikog sloma, ali nije dug potrajalo, i taj se barjak na jednom danošao na zemlju.

Ali samo za čas, jer se odmah naša dobra, narodna ruka, koja je barjak pridigla i koja ga je sred uzasne lomljave i kroz dim naših zapaljenih narodnih domova iznijela čitava i čista.

Ta je ruka bila Willanova. Uz vrluga barjaktara našla se odmah i mala četica onih, koji su o stali. Medju prvima bio je i dr. Stanger, koji se i prije Rapalja bez ikakvih posebnih mandata i ovlaštenja digno, da u jednom pretekšom i punom epasnosti času bude narodu na ruku, i da u isti pouzdanje i vjeru u bolje i ljepše dane.

U nevolji poznaju se pravi prijatelji. Tako je i narod odmah poznao svoje ljude i vrijedne pobornike, i kad ih je skup na narodnih ljudi u proljeću god. 1921. kandidirao za poslanike u rimski Parlament, sva se Istra listom digna, da tim vrlim muzevima dade svoj glas.

Bilo je to na Duhovo, god. 1921. Svima nam je još živa u pameti strašna slika onih krvarih života. Mimo naših slika jure kamion, iz njih padao bombe, pucaju puske i revolveri, strati i trepoti širi se zemljom i li narod ne ozrača, jurnući se, drži, on hoće da iz tog krvaravog boja izdigne svoj ljudi, njegovi branitelji i zagovornici.

I žični su. Uz nestraničji teret, što ga je svijet ikada vidio, dr. Willan i dr. Stanger iznesoše pobjedu i dibiše mandat, da nam narod zastupaju nesamo u italijanskom Parlamentu već i pred čitavim svijetom.

Oni su svoju tešku službu ispunili divno. Prvi je u Rim pošao dr. Willan. Italijanski zastupnici svi na okupu, pa ministri sa predsjednikom Giolittijem, tribine tačkijer natlačene, a dr. Willan gotovo sam medju svima stoji i drži svoj prvi govor. „Kad je dr. Willan otišao svojim prvim, mjesnim govorom upravio predviđeni. On je Italijancima kazao čisto i bistro, da mi Jugoslaveni, što smo pali pod Italiju, ne ćemo da budemo ni krize, ni ovake, kojih može svak da muze i strže, pokazao je, da mi Jugoslaveni nismo nikakvi crvci, da pred bilo kim pužamo i gamizemo, već da smo mi, ako naš u Italiji nema više od šest hijada — n a r o d, živ i ponosan narod, koji će dati sve za obraz svoj, a obraz — to jest čast i svijest svoj narodnu — ni za što! Divna, odrešita, junaka riječ, radi koju mi sme vije, koliko naš ima, harni

dr. Willan, Mlaka, neodređena, u sebi bojaživaja riječ bila je nas ponizila, u slabilo, enlovalavila; Willanova nas je riječ naprotiv digla, obodrihla, ojačala.

Kad je dr. Willan govorio svoj prvi govor u rimskom Parlamentu, bio je još i našim, istarskim poslanikom, jer još nije bio dr. Stanger potvrđen, da nas zastupa mjesto njegovo. Ali posto je dr. Willan za sebe pridržao gorčiki mandat, otišao je i dr. Stanger u Rim i kad je došao do riječi u Parlamentu izrekao je govor, koji se u svemu i u tomu i u obliku podudarao sa svim s Willanovim prvim govorom.

I poslije su ta dva naša poslanika radila složeno ne odvajajući se ni za vlas u nijednom pitanju našega javnoga života, pa tu time potpuno ispunili nade, što ih je naš istarski svijet polagao u njih, kad je noseći glas u torbi hitao na biraliste, da im dade svoj mučenički glas.

Naša dva poslanika zasluzila su od naših Istrana potpuno priznanje i za sav enaj golemi, sitni rad, što su ga vršili i danas ga vrše u korist našega zatiranoga naroda. Taj rad, iako se ne vieša na veliko zveno, doista je golem, uzme li se u obzir, da je prije rata, dakle u normalnim vremenima, takav rad bio podjednako vredno stotine i stotine naših narodnih vođa i ostalih radenika. Sve ono, što su u onim normalnim prilikama vršile ustanove i društva, navedena na početku ovoga članka, sav onaj silni teret pao je na leđa naših poslanika i sasvim prorodjene četice narodnih ljudi, koji s njima rade.

Tko čita naš list, mogao je razabrati, da se u njemu ne kad i jednomu narodnom radniku. Mi držimo, da svaki narodni čovjek, koji sudjeluje u ovoj našoj narodnoj borbi, čini samo svoju otadžbiničku dužnost, pa da za to ne treba da čeka na nikakvu hvalu ni pohvalu.

Ovo što smo napisali o dru Willanu i dr. Stangeru neka se ne uzme ni kao hvala ni kao priznanje, već kao puka konstatacija jedne vrlo lijepe i u vanredno teškim prilikama ispunjene narodne dužnosti, o kojoj će, uvjereni smo, potomstvo jednom izraziti svoj najpovoljniji sud.

Zlatni nauk

„Najglavnija je zadaća Jugoslavena, da se združuje i žiu u bratskoj slozi. U slozi i jedinstvu svaki domorodac vidi nado bolje budućnosti. Svaki koji vidi bistrije i prosudi položaj Jugoslavena, znade, da nam je tako potrebna jedinstvenost, da moramo za to žrtvovati mnoge naše želje...“

Ne slatvimo ono, koji bi nas ma kakvim načinom zadržali hije, to su bo ovdješnji općeprijetelji, čine. One grade poslovice, koje je sam pakao izumio, da odturnost i mržnju naroda nase sije, iskorijenjeno za varda iz srca i duše naše, pa kad im večerionicima našim traga nestati ne može, nek im nikada i nikada vrugo u ustima našima ne bude.“

Uzmite samo koliko se puta događaju u najprosvijetlijem parlamentu da se za neke više sorbe stranke pogodaju, da svaka poneso papusti, da se u nečim trećem sjedine. Kod nas toga ne ima, nego radi glava u duvar [zid], ho da imamo — zvon koliko glava u zanjenu...“

Weprijetelja odasud dosti, a sile podosta oslabljene; potreba je skrajna, da svoj k svome hrli i bratskom se stogom brani.“

Biskup Dr. J. J. Strossmayer.

Izmjena zadružnog novca

Ovdješnja kr. prefektura javlja: Slavenске zadruge, kojima suvojedbno nisu bile izmjenjene krunе, uložene kod kreditnih zavoda za ova strana medje, moraju predložiti ovdješnji zakladni delegaciji molbu za izmjeniti to najkasnije od 15. marca 1924. Molba neka bude pisana na običnom (nebilježovanom) papiru. U molbi treba navesti točnu svotu kruna, koje se ima izmjeniti. Tu svotu tvori saldo do 9. aprila 1918., povećan sa kamatima do 9. aprila 1919., ili pak sadašnju glavnicu, ako je manja od prijašnjeg iznosa. Molbi neka se priloži bilanca od 31. decembra 1923 te izvadak iz tekućega računa, koji izdaje zavodni zavod i mora da sadržaje sav promet na temelju tog računa od 3. novembra 1918. do 31. decembra 1923.

Na što je paziti mladici i djevojci pri stupanju u brak?

Pri stupanju u brak ne smije voditi mladost sentimentalna ljubav ili interes. Ne, već prije svega valja paziti na tjelesnu izvrsnost svoga druga, na — zdravlje, a također i na moralne kvalifikacije, i nikada mladici bilo djevojka, ne bi smjeli ići u brak s onom osobom, koja je još u cvjetaju svoje mladosti izgubila svoju tjelesnu čistoću, jer je s tim spojen i moralni pad i znak niskog stupnja dotične osobe. Spolja ljubav izvan braka samo je igračka. Ljubav bez skrbi, posla i truda, ljubav bez odgovornosti, ljubav, koja je sama sebi svrhom, koja ne teži za višim, koja sama sebe uništava, a ostavlja samo pepeo kajanja, nezadovoljstva i ocajania. Ljubav bračnih drugova je vedra, svjetla i blaga, a ljubav izvanbračna divlje dan na dan raste, smućuje pamet, zahlietva danonice većih zrlava, ispija krv i mozak onima, koji joj se predaju.

Djevojka treba da znade, da je ona buduća majka i roditeljka budućih pokoljenja, i zato treba da se za ulogu žene i majke dobro pripravi te sve njezino vladanje i postupci da budu svjesni, promišljeni i ozbiljni. A i muskarac treba da imade da je on aktivni čimbenik fizičkih i moralnih kvalifikacija svoga djeteta, pa za to ne smije svoje dane provoditi u zapušteničkom životu, već se mora ozbiljno na svoj buduću položaj pripraviti. Stoga moraju i mladić i djevojka mnogo do sebe držati, jer obje igraju veoma važnu ulogu u socijalnom životu. Treba zabaciti mišljenje, da je žena niža od muža. I ako je muž glava, a ono nije ni žena njegov izmet, već mora biti kao sestra i najvjernija prijateljica; što više, od obadvoje mora biti ovaj rezultat: nije više dvoje, već jedno tijelo, jedno srce. I stoga ne smije žena biti sredstvo za izrabljivanje, već joj moramo omaknuv cijenu dati, kakovu uloga i zaprema ljudskom društvu, t. j. kao majka i žena.

Da mladić i djevojke budu uvjereni u uzdržljivost predbračnu, treba da shvate nesamo ljepotu čistoće i uzdržljivosti, nego također ljepotu i uzvišenost braka. Treba imati na umu, kako je nezatno prama braku ljubakanje s djevojkom, koje danas počinje, a sutra svršava. Jedino strast i sljepi nagon ih tjera. Netko kaže: ta nije samo strast ima i ljubav! Kakva ljubav? Slučajno se s djevojkom upoznao, možda si zagrjao vinom i zanesem, ili te omanu vrucji pogledi i zamamljivo ponašanje, pa si utvaras, da je to ljubav. Jedna ljubav, a bitnost ljubavi je vječna vjernost i svijest odgovornosti, što imas prema onome, koga ljubis, odgovornosti za njegovu sreću. Kakovu odgovornost pak preuzimas, ako počneš bilo s kojim djevojkom ljubakati? Nikakvu! Ako sagrijesite, te se rodi iz toga saveza dijete, odvođiš djevojku u sramotu i nesreću; ili pak, ako ne dođie tako daleko, jednoga je dana ostavis, a što je je briga za to, što si ponajprije satro djevojinu dušu, razorio sve njezine nade i uništio nje njezno srca, oteo joj dusevni i tjelesnu nevinost, koje joj nitko više ne će vratiti, a što će je kasnije po svoj prilici učiniti nesrećnom u braku. Ako pak djevojku, koju ljubis, te si s njom ljubakao, uzmeš u istinu za ženu, što ti koristi dotad, zaženi svog? Možda će te sebi do groba predbračvati, da ste jedne drugu zaveli. A što je najvažnije: ženu, s kojom si već, dok je bila djevojkom, previe ljubakao te je upoznao, uvijek ćeš manje štovati nego ponosnu djevu, koja postane tvojom tek onda, kad je zaista tvoja. A zar onaj osobi, koja se tako sklonila, da se prije zakonitog bračnog života pusti slobodno u ruke jednog mladica, zar možeš vjerovati, da će ta ista osoba ostati čvrsta i kad sklopi brak? Ne će h je i tada tkočnog može zavesti, da prekrši vjernost?

Mladić i djevojke! Vi ste dužni da čuvate svoju zdravlje, svoju snagu, svoju mladost, svoj dusevni i tjelesni svježim! Za vas te nastaje pravki rad za svoj poziv, za svoj i narodni tekovinju. Radi toga čuvajte svježe zdravlje i ne zaboravite na to, da vaš život mora da bude čist i cedan sve do vašega budućega braka. Znajite, da čete na svakom koraku naći na iskušenja i primamljivanja, zasjede i požude, i da se u takvim prigodama morate hrabro držati, da o svata neataknuo svoje zdravlje. Zapamtite i dobro: uzdrživost u životu ne škodi ni ma u mladici ni djevojci, već naprotiv diže njihovu snagu i veličinu.

Novi politički izborni zakon za italijanski parlament

Imade li pravno ljepka protu odlukama pokrajinske izborne komisije?

Imade svaki građanin, bio on učenik u listu ili ne, koji hoće da pobije odluku pokrajinske izborne komisije, ili hoće da se priituži, što se njegovo pravo nije izvršilo, ili što je imenik biraca krivo sastavljen, ima pravo rekuruza na prizivni sud (corte d'appello). A proti presudi prizivnog sudista opet je otvoren put, do kasacionog sudista.

Što je sa taksama u takvim slučajevima? Svi podnesoci i rekuruži i uopće svaki spis je prost od bilježovine i pristojbine.

Šta su izborne sekcije?

Svaka općina je razdijeljena u izborne sekcije i to na takav način, da broj biraca u jednoj sekciji ne smije da bude veče od 800 ni manji od 100 upisnika. Kad u jednoj općini imade manje od 100 biraca, združuje se biraci više općina. Kad su putevi teški i daljine prevelike, mogu se stvoriti sekcije i sa manje od 100 biraca. Sekcije koje obuhvaćaju više općina ili općinskih frakcija, mogu biti stvorene samo putem kraljevskog dekreta.

Općinska izborna komisije do 31. januara svake godine dajie općinu u pojedine sekcije, određuje granice svake sekcije te zabilježiše za svaku sekciju. Biraci se imeniku biraca za svaku sekciju. Biraci se imeniku u imenik one sekcije, u kojoj imaju svoje bivalite. Oni koji nemaju bivalista u općini, ili koji nisu podastri izjavu, o kojoj smo gore govorili, uvrstavaju se u imenike pojedinih sekcija po abecednom redu. Isto tako se postupa i sa seljenicima. Do 31. januara općinska komisija javnim objavama pozivlje svakoga, koji hoće da reklamira proti razdiobi općine u sekcije, proti prenesu biraca iz jedne sekcije u drugu i proti mjestima sabiranja za svaku sekciju, neka to učini do 15. februara kod pokrajinske izborne komisije. Reklamacije mogu se podastri u istom roku i općinskoj izbornoj komisiji. Do 30. aprila pokrajinska izborna komisija mora da riješi sve reklamacije.

Jesu li inače dozvoljeni drugi popravci?

Do ponovne revizije stalnog imenika nisu dopušteni drugi popravci osim onih, koji su potrebni zbog smrti jednog biraca ili zbog toga, da je jedan od biraca na temelju presude izgubio pravo biranja.

Izbori po novom zakonu.

Citela Italija bira 535 poslanika. Ona stranka, koja dobiva po cijeljoj Italiji relativno najviše glasova, nu svakako ne imade od jedne četvrtine, dobiva dve trećine svih poslanika. Ona stranka, koja reklektira na većinu, mora da uloži svoju kandidatu listu po svim izbornim okružjima i mora postaviti toliko kandidata, koliko iznašaju dvije trećine poslaničkih mandata, doznačenih svakom izbornom okrugu. Ako ta stranka dobiva razmjerno najveći broj glasova, su mezinji kandidati u svakom ukupnom broju od 356 izabrani po cijeljoj kraljevini, pa makar ne dobili u nekojima okružjima niti jednog glasa. Ali takva stranka mora da dobije najmanje jednu četvrtinu svih predanih glasova, jer ako se to ne dogodi, onda se dijele mandati po cijeljoj kraljevini proporcionalno prama broju glasova. Ako pak dobiva četvrtinu svih glasova, a time 356 poslanika, onda se ostala trećina poslanika dijeli na stranke manjinje i to opet po proporciju u pojedinim izbornim okružjima.

U našem okrugu, koji obuhvaća Videm, Goricu, Trst, Pulu, Zadar, Lastovo, dodjeljeno je većinom 15, a manjinama 8 poslanika. Tib 8 poslanika razdijeliti će se proporcionalno medju strankama manjina, dakle između Slavena, klerikalca (italijanski popolarca), republikanaca, socialista itd. Nanna Slavenima moralo bi da pripadne najmanje 2 mandata, a najviše 4 mandata, a to 2 mandata su nam sigurna, ako svi složno glasujemo. U kandidatu listu treba da postavimo najmanje tri kandidata i to zato, jer zakon to zahtjeva, a svakako osim toga je predvidnosti, jer se jedan ili drugi kandidat može odreci poslije svoga mandata, još jednoga ili dva, dakle u svaku od 4 ili 5.

Državna glasovnica.

Novost koja približavala se Izboru, je svakako i državna glasovnica. Državna glasovnica morala da ovelikom pomoćno slobodi Izbor. Birac ne donasa više slobodno glasovanje, nego je prima tek za ruke predsjednika izborne komisije na mjestu Izbor. Glasovnica izgleda po prilici kao k brojanj, što ga primis, kad ti k brojanj. Glasovnice se izdaju u: Rimu i to posebno za svako izbornu okruženje; na lijevoj i desnoj strani natpisani su po redu, što ga odlučuje izričanje, svi znakovi (kontra-rezni) lista svih stranaka, koje u doljeznom izbornom kotaru glasuju. Birac dobiva na licu mjesta od predsjednika izborne komisije jednu listu glasovnicu, ide onda u ćeliju (kabinu), gdje je sam i bez kontrole (zbirani po zakoniti) i čita preko znaka one liste, za koju hoće glasovati, jednu liniju sa crnom olovkom, koju ima u kabini na raspolaganje birac može kod toga dati i prednosni glas jednomoj ili dvojni ili trojni ad kandidata one liste za koju on glasuje. To on čini na način, da napise u sredini glasovnice, na za to izričito naznačenom mjestu, ili imena, ili tekuci broj onih kandidata, kojima hoće da dađe svoj prednosni glas. Birac opet izlazi i pred glasovnicu.

Glasovnica je na jednoj strani crno obojena tako, da nije moguće viditi za koju je stranku izbornik glasovao. Osim toga ima na glasovnici i jedan kontrolni znak sa brojem, t. j. jedna cedulja, na kojoj je napisan jedan kontrolni broj i to u svrhu, da se glasovnica ne zamijeni s drugom. Kontrolni znak otrga predsjednik od glasovnice. Zbog one crne mrlje, ne bi bilo moguće da se raspozna, kako je birac glasovao. Samo, kako već rečeno je dobro, da birac u kabini pravi na to, da ne gleda na njega koje crno oko iz koje luknje, kako se to dogodilo kod prošlog izbora. Ako bi se to učinilo dogodilo, neka to prijavi odmah predsjedniku komisije.

Pismo iz Jugoslavije

Zagreb, 8. februara.

U ponedjeljak, 4. o. m. imali smo mi u Jugoslaviji jedan lijepi dan. Citava zemlja, od Triglava pa do Biloja i još nije proslavila je na svečan način 100. godišnjicu velikoga hrvatstava vladike, Strossmayera.

Da govornici o zaslugama toga našega narodnoga veličana? Nije ovdje mjesto za to. Reči ćemo samo toliko, da ono najveće i najljepše, čime se danas hrvatski narod ponosi, stvorio je za ni njegov besmrtni biskup. Njegov je geslo bilo: prosvjeticom k slobodi. Njegov tomne geslo, Josip Jura Strossmayerov podpirao je gotovo sve hrvatske prosvjetne zavode, Akademija, sveučilište, galerija slika — u glavnome njegovo su djelo.

Ali čn je pošao i dalje. On je želio da u imenu jugoslovenskom okupi sav naš narod: Hrvate, Srbe i Slovene. Ova velika njegova misao već je ostvarena a vrijeme će je dočkrat i još i više i bolje.

Nadodamo li još, da je veliki biskup s najvećom pažnjom i ljubavi pratio naš istarski narodni pokret od vremena, kad je naš Dobrića započeo svojim glaslovnim radom, i da su i Dobrića i dr. Dinko Vitezić bili njegovi prisni prijatelji, eto za nas Istrane još jednog razloga, da se besmrtnog biskupa Strossmayera sjećamo ako se moguće s većim poštovanjem i pijetetom.

Sa Strossmayerovom proslavom bila je ove godine spomen 100. godišnjica otvorenja zagrebačkog sveučilišta. Na tu spomen-službu došli su i izvana mnogi uglednici, među ovima i ministri prosvjete i vjera. Svečanost se izvršila najvećnjem uz razne lijepe govore, u kojima je naglasna osobito misao o narodnom jedinstvu, koju je tako rečeno bila misao vodilja velikoga biskupa Strossmayera. Zagrebačko sveučilište otvorilo se zapravo 19. oktobra 1874. tako da pedesećogodišnjica njegovog otvorenja pada 19. oktobra o. god. pa više nego stalno, da će se i toga dana posebno proslaviti za svečana zgodna. Tada će se i našim listu priznati zgodna, da o tom kaže još kojim.

U toku, 30. m. stigao je u Zagreb prince Pavle Karađorđević sa svojom mladom suprugom princezom Alicom. Došao je da za stolica kralja Aleksandra na pleu akademici i obradbe Akademiji, koji je pisao i prevashodno bio jedan od nasljednika. Čisti mi je prihod namijenjen za popuru siromasnih i potrebitih dječaka.

Princeza je na kolodvoru dočekala nekoliko tisuća ljudi. Ključnik me bilo kralja ni komandanta sed se prvi u veće odvezao na pleu. Mavalašević, povod je nepazrni na određeno prilaziti izvan od redova i nagurno prema kraljima princeza i princev u želji, da ih izblizvu ćeliji pozdravi.

Kod dječaka na kolodvoru i na plesu bio su prisutni od mnogo drugih zagrebačkih znamenitosti i među njima sa svojom gospođom. Svi su u lepom poznanom, znanjem i duhovitosti i svojom mladju je primio. Pavle Karađorđević i gospođi osvojio sve prisutne.

Kneževski je par ostao u Zagrebu još i sa trađan. Posto su razgovarali sve znamenitosti grada i njegovu prošlost obiluje, otputovao je u Beograd pozdravljeni od mnogobrojnih prijatelja.

Velike se pripreme čine za proslavu tisućogodišnice hrvatskog kraljevstva. Za svečanosti zanima se i sam Kralj, pa smo već unaprijed izjavili, da će i ta spomen-služba biti izvrsna i obilazna triju plemena, koji ovoga zajedno jesu i estat će ikad sri naš narod. Uto je činjenica tvrda i nepobitna, dek je javljiva vrtlogava i labava. To uvidjavu i Jugoslaviji svi pametniji, zato i stvari i okruženje svakim danom na bolje. Pa ovo i dinar raste...

Beogradu i Rimu. — Ej, k nova list Prate k sebi! I tume de dai Financii, se razumeli? Ne imamo, kako će to biti: — Adessi — ovo se njegove riječi prindera tutto in man la Ungaria. Ne ce proci ni godina dana, i Zita ce biti opet ungarska kraljica. Svi govore, da ce ona biti druga, Marija Teresija, i kraljica druga Marija Teresija, što se oputa, ali ce ona biti druga, Marija Teresija, i kraljica drugi de mir — Na Zanvila, k svi ga ba batolone de bonvedee, la vadi svaito abasso, la meti asieme el veco corvo separato, la čami la veča konstituciunabant, e de kel ke vel... — Da sam sve to slušao, ali da sam pravu kavu, ne sam vidiovan svojim usima.

Mnogu se govori i o d'Annunzio. Ima i jedna vrlo važna stvar, o kojoj nije ni Vedetta pisala. Kako se sjećate, d'Annunzio je bio u svoje vrijeme vrlo ženama na Rijeci on punjale i što su ma ga bilo blagoslovlile i date, dok je još bio ovdje. On im je bio pisao da će taj punjale prino, što je on hito. Sad nastaje pitanje: dali se je ispunilo, ono što je on hito ili nije? Ali se je ispunilo, jesu li riječke žene vratile njemu ona blagoslovljeni punjal? Ako nisu, što čekaju?

Da dana tome hito da govornim s Ninetto, ale me ona prekinula onako po svoju i okončala se na me.

— Vag vel u se pulitika! Vavek jednu pilite!... Zae ne govortite ca drugo, per esempio ca od ljubavi?

Sto joj je ovo najednom palo u glavu, da joj ja govornim o ljubavi? Tu mi je ona pripala nekoliko razgovora i romaju staroga doba, o nekoj djevojci, koja je pobiegla sa svojim zarudnikom, jer nije više mogla da podnosi pruzetovje marke i strete, koje nisu mladica voljele. Ima — tako se je zvala djevojka — pobiegla je, a ne zna se, kuda, a moji da je ostavila jedno, mislo, pa sam poslao čitav u Vedettu. Mislo glasno: «Grazie mamma, siamo stufi de le comedie che ci fate e per questo che vngliamo bene, oggi abbiamo deciso di andar albitar assieme».

Professor Susmel veli, da se na Rijeci govori i pise italijskim već pune 2000 godina! Ne bi dvojiti rekalo.

Da dana bili su na Rijeci — Goliardi? Tako su se u srednjem vijeku zvali i i danas, se nazivaju neki studenti na italijskim univerzama. Ti Goliardi klatili su se iz jedne univerze u drugu, počintade svakojake vragolije itd. Kako je danas Rijeka gotovo sasvim poprimila lice jednog srednjovjekovnog grada, to joj prvi u pohode došli Goliardi s nekakvim čudnim, srednjovječnim kapama na glavici.

Vedetta je i sama priznala, da nisu bili dvojici božna kao (odputovali su bili pa brodbrodj iz Venecije) ali poslje da se to pravilo. Napravilo se dasko korton, mladici se isprekrilo tlo sva dječokama i bilo je listič, i Ninetta se je prilijepila uz idnoga Goliarda. Sličaino sam se našao u njihovoj blizini, odmah iza njih, pa sam čuo njihov razgovor. On joj je pripovijedao da je iz Napulja, a ona da je nato pilala: — E se gronda sta? — On joj je odgovorio da je Napulj jako velik grad, 15 puta već od Rijeka. I ga bila vesta? — On se malo nasmia, i каза: E, non ricorda lei il proverbio che dice: Veder Napoli e poi morire? — A ja — ja me ricordo, me ricordo. Se anche per Fiume se dice: Fiume e poi morire? —

Ja sam nato otišao k Moravcu, da kupim jedan već kvantum kave i šćera, jer čujem, da će se poskupiti. Kad sam ope izišao na ulicu, vije ih nisam vidio. Valida ga je Ninetta odvela, da mu pokaže Bankinu.

IZ POLJSTINE.

Ko da nam neko ne da mira, ko da nas neko bude usklitnut čete, le se tako često javljamo i pifemo. No tako je kad je kiša, bilo je. I kod nas palo je u nedjelju priliko kiše, pa će to vrlo dobro odći pripravam poljski radinja, u prvom redu sadjenje kumpira.

Nadamo se — al pada je labava i varava da se ljudu možes ljepo razumjeti, to je najveće prijete. To jest daba počet će bulje i prijatnije, jer se približavamo proljeću, ali htjelo bi se onde govoriti o našim prilukama i neprilukama.

Njenoj sreći moja krveca. — A kad dođe mrijeta, Metnite mi bluzu sra. — Povjesti nam listak sveiti. — Kako se pljeca vije. — Moj će dade da gubi: Jer se tako, tako mrijet, I kad se povjest moja ljubii!

Sećam se, o bolniku gospodarske i ekonomske naravi.

Nada, o kojoj govorimo, cilja na komisiju poljskih poglavara, koja je nedavno bila u Rimu, da bi naša pomoć. Otvacima se čine, punjegreši. Medjutim se dočkoljanje pridat u jednu sasud. Ima tuma, što se više ovdje ne čuje top, sirena, što je ustalost vrlo pametna stvar, jer tako čovjek ne će više ostajati, da o je prodne gladan; drugo jest valja to, što je opinski komesar — u svrhu štedenja — dao usinuti upokojena transportirana bolesnika pomnu; i to pošto je u četvrtu bila itraljama, a nekad se ići piskie ili biticklom sami u bolnicu.

Do sada ovdje, za naprijed vidjeti čeno...

IZ VODNJANSTINE.

Naš muk ne znači, da nam ide onako po polju, kako veli naš narod. Sutam, jer sutiti moramo; jedino što nam je još dozvoljeno jestle misao. Mislii možamo valda je kosijasta, a kad nam se, dokle, zali oskratki, tada nas valda ne će biti medju žitima.

Rekosimo: moramo živiti. I te kako. Sva smo iz stroha i bonazni, da nam ne bude lioje i gore nego do sada, jer znamo da se i najamiti, najnezamitiji dopis iz naših strana prepisuje, prevadja, kontroluje i dalje u Valjnin na komandu suprano. Tu se sve predstudara i tada biljezi u crne liste svojih onog našeg čovjeka, da se onda u zgodnom momentu s njime obračuna. Eto, to je najveći i razlog dujoj našoj štiti, trajnom našem muku. Između dvaju list, biramo i ovdje manje.

Iskreda je vada rekavom stvarom. U pravu est onako smješeno razpravljati. Gubitak je to drugogovno vremena i škoda ludog ovćenja riječi. Pjeva se sada ovdje: Sta su naša prava, sada zakonata...

U zadnje se doba čeće ponavljaju napadaj i kradje u našoj okolici. U kratkom su roku izvršeno i napadaj i kradje u našem Filipana-Barban. Kad će jedinom svršiti oni naign-niji i najvećeg obilazovana vrijedni događaji? Poslijerata atmosfera, opća korupcija i pokorenost, zadržava time svoj stalniji i dublji korijen. Oblasni organi sigurnosti morali bi strože postupati sa zločinima, a tako i sudovi i čitav red, na bi se poteklo smio broj takvija zločinah i nesrećnih slučajeh. Da čitav našu novinu, da rećek koji o našoj bezpravnosti i robovanju, tu su i eto odmah za petami svi karabinjeri i ostali organi, koji su kudri za napredživoti tvo politički čni upotrebljiti protiv takih najgrješih i najsporijeh mjerod, kako spomenuto, misu s drugim potrebitnijim slučajevima dostatno i punomiereno strogi. — Promjienite i usmjerite strogost i valjanost zakona pravom in točnom smjeru!

IZ KRNICKE. — Ispravak.

Obzirom na vijest objavenu u broju 51 toga lista dd. 27. 12. 923. daje se za znanje kao kolko slijedi:

Otkuda se u Krnici nalaze učitelji Talijani niko ih ne može vidjeti, jer svuetuca niko nikad vidio ić obrakufene u lov za kojom osobom, kako bio krivo rečeno.

Nek se također zna, da je osoba, što si smislilase i se bojaše postaviti lovinom čudnih strava, mjesto da nepravuza ukloni stvaru učenicima, je je prozrudila.

Da znadu jeste čitatelji, da osobito mi iz Krnice, da ni jedan učitelj iz slavna niče Italije nije bio kad profecar iz Istre zbog toga što je zlostavljan dječa, pa je i zadnji učitelj iz niče Italije kod ove škole premještan, da dade mislii dobitniku natečajca, koji i sam dolazi iz Italije, koji je učitelj u lice Piazza, Antonio Frazzitta, Pasquale Terlizzi.

Opaska uredništva: Objavljamo ispravak gdj učitelja Piazza, Frazzitti i Terlizzi, da se čuje i njihov glas. Čudno nam se čini, da se gospoda obraćaju na nas s ispravakom i da se smatoje uvrijedjenima, kad i samii znamu, da u našem dopisu iz Krnice, koji je izašao u br. 51. I. R. ed. 27. decembra pr. godine, nije nigdje spomenuto njihovo ime. Mi upoće nismo znali da je naš dopisnik ciljao na njih, dek nam nisu to oni sami javili. Oni tvrde, da ih niko nije vidio ić obrakufene u lov za kojom osobom. To ni vjerujemo. Čemu da se obrakufuje? Samo ne možemo razumjeti, zašto se obražaju na štrajk. Valida ipak nešto bilo...

DOPISI

IZ RIJEKE.

«Kancenjameri» svi neradovoljni. — Roman jedne gomilarke. — Goliardi. — Bankina.

Kad se ja ovako šetam Korzom i raznim drugim kalendarskim ulicama mog rodnoga grada Rijeka, dolazi mi, da mislim na ono stanje, u koje se čeljadi uljuljava odmah poslije jedne zestoke zbornje...

Zagreb — Kacemcor? I li mamlurku! O tome neka sude mudriji i pametniji od mene.

Jedno stoji: svijet se ovuda još nije rastrijestio savšim. Anionisti govore, da cela stvar nema ni repa ni glave. Sve je to skupa «spančano, da se najzad ne razaznaje ni ča ni kakko. U len vore labirintimo govore oni dječci.

— I ne ga assannisi el nostro corvo separato! — lužio mi se jučer Francele, laišta od prve ure. Jugoslaviji su dali herdo Lubani. Lu bava — vol dir cranio. Levdo le de la testa el cranio, po koja ne resta? ... M... I zamunja mi se i ode.

Jutros me je pak zaustavila Polidna a Maršecce: podbočila se i zalajala.

Lepo — proprio lep! Ja moram za jednu stambargu plaćat (išuće) lir fita na mesec, a oni nijm aluće, ali jedan porat i jedan najst majzgin je plaćat lir na mesec. — Lepo čemo tako naprud! Ja sam gledao, da je primirni:

— Ali i Jugoslavija daje Italiji za jedan dinar na leto pol Fiumere!...

Lepu robu, Pol Fiumer! Ja ne znam, ca će njim robiti, ako ne da te va ni ču.

Nisam mogao razumjeti, što je ono rekla, jer je baš uo obitela. Još je veća pokora sa Zancijancima. Sto pak oni sve pletu i izmišljavaju, to ne bi ni pas na maslu pojevo. Oni vele:

— Lako je s tudjim nosom po koprivu tućiti i miriti se je lako s tudjom kožom, ali se sv skupa carvao kao mislo, da je to svršeno: i oni s ovi i oni su stranu! Posljednju riječ ima da kaže diplomacija... A diplomacija nije niče kažešal. Ova zna, da je Rijeka slobodna država, da su tu državu potvrdile Engleska, Francuska i Amerika, da ta država ima svoj «Governo», da je to je javljeno svim velikim i malim vladstima ovoga svijeta i da će te vlasti, i velike i male, jednogda dana reći i

P O D L I S T A K

SILVIJE STR. KRANJČEVIĆ:

Pred knjigom povjesti stožuga

Nije čelik moja deša,
Al'te krepko srcu nosi,
Suza moja, tebe svjesna,
Kravce ti liste rosi,
Otvaram ti svoje grudi,
Grijem tebe na svom žaru,
I tamo mi ono budi,
Što je boštvo na oltaru!

Grudi moje burno biju,
Ti si njima, bilo dala,
Oči moje vatrom griju,
A ti si ih zagrijala,
Krljo moje raste jače,
S tvoga daha od vjekova;
S tobom moja duša plače,
Baštino mi pravdojav!

Moj je djedo ocu momu
Na samrti tebe predo;
Reko j' babo čedo svomu.
Da sam i ja te tvoje čudo.
A ja vatoz žarke snage
Dzadjnija bit ču dana.
List hrvatske lipe draga
I slavenskog debla gram!

IZ RIJEKE.

I kunem ti se ostat tako.
Duk mi bože sunce svjetl.
Da za tvoje slovo svako
I živjeti i umrijeti.

I kunem se č'ješa sebe
I tsvajiti tvom znanju;
Išćupat č'ona tebe,
Kad mi srce išćupaju!

A gdje nema polja pustak,
Kud se naše kosti b'jele,
Gdje se vrata žanja gusla.
Sve uz našu krv veslele!

Nbi spomenal jednako
Kunem ti se pravdom neba:
Tvoje goroko slovo svako
Oplakati kako treba!

I lako mi dičeda mogl
I prijeti majke moje,
I lako mi svega tvoga,
Što ti sveto i mlio je,
I tako mi mođa groba
I svjedože, što me vodi:
Da u č'nom svako doba
Imenu ti i slobod!

Gle gussla slave naše,
Na te bje i ovo skladam!
To nam božje vile dase,
Da ne plem da se nadam.
T'a sva povjest mogog roda
S guslinim se žica čuše,
Sa guslma nam Sloboda
Ljepše dade prorokuje!

STOJAN NOVAKOVIĆ

Narod

Narodi se poznaju po jeziku. Količkogod hiljadu da porodice zajedničkoga govora jedn jeziki i natizumijevaju se, one čine narod. Na primjer, kad ti odavle podješ, možeš lako znati dokle se prostire naš narod. Iđi na sjever, na zapad, na istok i na jug pa kudgod budeš putovao, dokleđog čuješ da se ovako govori kao kod nas. Ili da ljudu možeš ljepo razumjeti, to je naše jezikano. Da ti, na primjer, podješ da se jezikan odavle, vidio bi dosta ljudi, koji nesamo da ne govore naš jezik, nego i ne ponose se Milosem Obilićem, ne pjevaju Kraljevića Marka, ne slave naših slava, ne žale za Kosovom našim ljudu, dakle, koji govore jedan jezik, koji vjeruju u jednog boga, ali i svud se jedan drugoga sjećaju, koji imaju jedne te iste običaje, zovu se narod.

Ljubav i genij...

Vječna mijena vladav svjetom. Sunec tek što grane, već i zapad; čovjek se radja, a umire. Neumolni Kronos (nog vremena) gata svom

čvda jednoga za drugim, neumorno — nazaistno. Tako je danas, tako je od pamtičvika, a tako će i uvijek biti. Sve što živi, svencu i nestane u zaboravu.

Pravo je imao Gundulić, kad je usklisieno: — Mru kraljevstva, mru gradovi, I njih plemstvo trava krije... —

Sve nestaje, sve teče, kako je kazao grčki mudrac.

Ali ne! Ne propada sve. Ljubav vladaj svjetom; ljubav radija uspomenu, u kojoj živi naša prošlost. A živi vječnom u Genij naroda, Genij čovječanstva, koji usljedba djecu svoju ed smrti zaborava te im se svjeci diviz kroz vjekove.

Da nema ljubavi, da nema one velike: ljubii bližnjega kao samoga sebe, svijet bi propao u su. I ljudski bi duh sporo ili nikako napredovao, pa i sam Genij naroda preostao bi da po stoji, kao i sam Genij stvaran naš život pravim životom, oduženi krše linc; zla i šli, u staju dnu moč duha, vodeći nas naprijed.

Pa neka prolazi vrijeme, kad već taľo moro da bude; neka satire i uništi sve, što se može striti, ali neumiri Genij čovječanstva i vječnastvena Ljubav ne boje se smrti; vrijeme njih ne će morati nestati.

Neka zavladaju duha svjetom, neka go učine rajem mjesto Hluda (pakaj)! Neka im se plaća čuđe pjesma, a mjesto zlobe i pokorenosti neke zavladaju vječnom: pravu i postićnec... samilost i susretljivost... sreća i zadovoljstvo, da svima svima bude doista ljepo i dobro... —

Franina i Jurina

Fr.: Otkuda ti je ta list, ča ga imaš u ruke?
 Jur.: Z Ameriki.
 Fr.: A ti je pisec?
 Jur.: Moji zermom Matić.
 Fr.: A piše ča dobro?
 Jur.: Ma ne svatko govori, da mu niš ne fali, nego on kanik, na kem se j' rodi.
 Fr.: Domovina? Ni ti lepše stvari na svete, nego ti je zemlja, na koj si zrasla i va koj počivaju kosti tvojih starijih! Ja znam, kako mi je bilo, kad sam prisla, nazad domo iz Sardeniji, kako su me ono bili zvučli. Ja mislim, da ja ni na svete tambura, ki bi onako tambural, kako je tambural moje srce, kada sam pokle, tolika vremena, stal on mođri dim nad dimnjakom moje kući. Domovinu! I, vidis, haš je lepo, od naših ljudi va Amerike i drugde po svete, da ne pozabljiju ni brata ni ognjišta svojga!
 Jur.: Ma nesamo da nas ne pozabljiju oni naši ljudi, već ti oni znaju, ča ki doma dela, kako gre, s kim se družu, je i narodnjak ali sarenjak, kako odgaja decu — s jednim besedom — oni ti znaju sve.
 Fr.: A ki njim pak to povede?
 Jur.: Vej si ja, ja mislim — rođina. Svaki od njih ima doma kega svojga, ki te stvari javlja. A ja mislim, da mnogi baš i zele znat, kako se naši doma pošas. Neki dan je Marko Lovrinov iz Pittsburgha pisal svojoj ženi Zvanice, neka mu malo piše, kako se drži ovde u ti i troći i sve tako. Kako pak ona ne zna pisati, prisla j' k mane i molila me j', da njoj ja napišem list za muža. Ja sam pisal, sve onako, kako je ona govorila. Najpre je rekla, da je hvala Bogu zdrava, ona i deca, i da se vaju va Boga, da je zdrav i on, Marko, i da je za telca dobila četiri sto lir i Jurc Barilovi, da je neki dan na place pred svojim govoril, da je njemu sve jedno, da on će bit i Turak, samo ako ima ča jst...
 Fr.: Viš, viš, i tako ti oni tamo doznaju sve. Ti si je, kako se ono govori: Zvala se zemlja raj, da se svake godine doznaju! Jur.: Baš tako! Tako je mane i moji zermom Matić pred nekoliko meseci pisal, da mu javim, je l' istina, da se mala Jožica Glavoča poteze s nekim fureštom? Ja sam mu otpisal, da je istina, da bi tako ne! I još sam ga pital, da mi pove: ča da mu to treba? On mi je na to odgovorio, da mu je Jožić pred nekoliko vremena pisal, neka mu dote najde delo, zač da bi i on rad tamo poč.
 Fr.: Ča va Ameriku?
 Jur.: Ja, a moji zermom, stari naš kreme-njak, govori, da on ne more naš delo čoveku, ki ni čovek, zač va Merike ne lrepe ljudi, ki nisu — ljudi.
 Fr.: Ja... ja! Amerika je čudna zenska. Njoj su dragi samo mnogi, ki su, kako bi se ono reklo — va bragešah. Ne će Amerika seprljiti!
 Jur.: Amerika ni — Kina. Amerika je zemlja, va koj se spuštje poštenje. Amerika će, da čovek, ki će da puli ne najde delo, bude — oraj! Čovek, ki ni oraj, neka ne gre va Ameriku, zač će slabo pasat. Moji zermom mi piše, da je lane prisal va Ameriku jedan Dalmatinc, ki je, dokle je doma bil, vapi! — aviva Italija, a kad j' tamo prisal, vrišćal je: Zivlja Jugoslavija! Kada su tu čuli neki od njegovoga mesta, dočekali su ga na ceste, pak udri po njem s boksom, da su sve kosti na njem pale.
 Fr.: I je sam čul, da se va Ameriku jako pak, da mi prošli, ona taneka, ka bi za beći sve storiha. Naši Amerikanci imaju pravo, kada govore, da čovek ki će k njim prvi, mora bit — oraj!
 Jur.: To ne govore samo naši, ki su va Amerike, nego i oni pravi rojeni Amerikanci. Oni tude ovako: — K nam prihaju tisuće i tisuće ljudi od celega sveta. Talijani, Slaveni, Nemci, Francezi, Ungarezi, Japonezi, Kinezi i sve druge nacioni. Je se kada čulo, da je ki Amerikan rekla kakovemu takovemu čoveku, neka požari zališ svoje mater? To se još ni nikada čulo i ne

će se svat. Ki zahteva od čoveka, da loto pod nogi zapik svoje mater! Taj delo pećno delo grdo i sramotno, ma još je čelo i sramotno, merican on čovek, ki čuva na materino mleko i pišca, da mu se deca gde meji tudinci. Na takov ljude Amerika će vavke pljuvat i trat će ih od sebe. Ona ih nima potrebi. Fr.: E, Amerika! Koliko je je samo pokojni Will — Bog mu daj duš laško! — trudiš i muciš, da očuva i obrani naše narodiće od ovih vrelch požorljivi!
 Jur.: A kako, je Wilson, takovi su i svi Amerikanci. Zato ni ni čudo, ako naši ne trpe, da njih va Ameriku prihaju narodni izdajce, ki njim samo srano u delaju. Slaveni su va Amerike postovani, pak je poveo pravu, da nete, da njimi l'ruzi pridri oni ki su sramotni.
 Fr.: Tako će Jožić glavoča čekati, dokle dođu me-ta va Amerike.
 Jur.: Hoje mu budi!

Gospodarstvo

NEŠTO O PODJURUMU (KONOBI).
 Konoba, u koj spremanu vino ne smije da bude ni prevlažna, a ni presuha. Ona mora da bude tako uređena, da se lako zrača. Ako je konoba prevlažna, odnosno ako se voda čiji je podzemak, to je i mokro tlo, ne valja. Konoba mora da bude sušna i sprječava do zrievanje vina, ako je pak konoba presuha, vino prenaog dozrije i previše ishlapi. — Zato neka se prevlažna (konoba) konoba tako popravi, da bude vlaža u njoj umieren; ako je presuha opet lako uredi (popravi) da postane dovoljno vlažna. Ne čulo jednako, da se konoba mora da povećava vlaž u konobi time, da pokrismo tlo ispod bačava slojem sitnog i čistog kamena, koje pokropimo čistom vodom, kad nam se čini (osobito ljeti), da je konoba presuha.

U konobi mora da vlada uvijek stroga čistoća i red. — Mjesto, gdje se vino prodaje, treba da bude malo isprati i osušiti. Osim zdravog vina i čistog vinskog posuda ne smije da se podništvo drži u konobi nijedna druga stvar, a pogotovo ne one stvari, koje razvijaju neugodan miris (smrad) kao na pr: zehle, kumpir, repa, prašćevina itd. Sve silene i čine dosada neke držalo, jer nam povkare zrak u konobi i time posredno i vino. Iz istog uzroka ne smije da se drži u konobi za vino posude sa kvasinom (ocač), jer bi nam octene gljivice lako okužile vino te ga tako pokvarile.

Čitava konoba treba često, a pogotovo prije poslijje svakog pretakanja temeljito očistiti. Zato najprije konobu pometemo, isperemo tlo, podvalke i bačve izvana. A kad je sve lijepo isprano i osušeno, zatvorimo prozore, konobe, je zapalimo u plamenj zideli ili crjepici neko običnog šampura te ostavimo da izgori zatvorivši vrata. Iza par sati otvorimo tada vrata, zatim prozore, da izjadje sumporni dvoik (dim) napolje.

Konobe treba uvijek držati na pameti, da bude dobro uređene i marno njegovane. Konobe može da izadje dobra kapljica.
 Fran Trampuč.

Mala seljačka škola.

Kako se odstranju mravi iz povrtinaka. Vrećni im u gnoježu kakovu uginulu ribu ili raka pa će ih brzo nestati. Iz povrtinog klijalšta možeš ih potjerati i na taj način, ako ga zalijevaš sa 30°C ugnijanom vodom. Mo najuspješnije sredstvo za odstranjivanje mravi iz povrtinog klijalšta jeste spužva. Spužvu se namoči u vodi, namožen u ranoje raslopljeno mesto mada i običnog sladora (šećera), a zatim dobro izažme i metne na mjesto, gdje se mravi obično zadržavaju. Nakon kratkog vremena bit će spužva mravi, pa u jaćucima u vrelu vodu, gdje mravi umiru. Tako treba postupiti sve dolje, dok se ne pohvataju svi mravi.

Kako se priredjuje govodji odrezak (šnicl) sa uljem?
 Prije svega valja da uzmeš dobre govodje za odreske (šnicle), a zatim izreži ih na debele komade kao za odreske, istući balom (ali ne prevaleš), posoli i sa pratom učini malo udubine, u koje ulji finog ulja. Isti postupak (pripremu) treba učiniti i komad za drugim, pokrij (pripremu) sa 24 sata na hladnom mjestu (no ako je nužno, može biti i kraće vrijeme, ali nikako ne ispod dva sata). Prije same priredbe iskoši na fino crveni luk i pospi ga sa biberom (parom) te stavi na one odreske, a po svemu tuma tuci balon, da se umekša, i to učini i biber komada. Sada postajip po tome brašna, pak sve se sadu ispeci na vrućoj masi.

Kako se pripravlja gnoj mješanc za gnojenje voćaka?
 Valjano je gnojivo za voćke gnoj mješanc. Gnoj se mješanc najzgodnije pripremi tako, da se sabira sve vrsti gnojova, kao stajski gnoj, ovčji gnoj, iz peradijaka, zamoči u se i serpuji. Na 24 sata na hladnom mjestu (no ako je nužno, može biti i kraće vrijeme, ali nikako ne ispod dva sata). Prije same priredbe iskoši na fino crveni luk i pospi ga sa biberom (parom) te stavi na one odreske, a po svemu tuma tuci balon, da se umekša, i to učini i biber komada. Sada postajip po tome brašna, pak sve se sadu ispeci na vrućoj masi.

U Bugarskoj su po cijeloj državi započele velike pripreme za pravu pedesetogodišnje oslobođenja Bugarske, koja će se obaviti 19. februara te godine. Proslava će se izvršiti na najvećemjani način.
 Ovih dana sastao se bugarski parlament. Slobanje, i jednoglasno odobrio vladinu povelju, koja ide za mirnim sporazumom sa svim državama, a naročito sa jugoslavijom. Mitropolitom se namoči u se i serpuji. Na 24 sata na hladnom mjestu (no ako je nužno, može biti i kraće vrijeme, ali nikako ne ispod dva sata). Prije same priredbe iskoši na fino crveni luk i pospi ga sa biberom (parom) te stavi na one odreske, a po svemu tuma tuci balon, da se umekša, i to učini i biber komada. Sada postajip po tome brašna, pak sve se sadu ispeci na vrućoj masi.

znije. Na taj se način tijekom godine nastoji dobar gnoj mješanc. Ubi se razarete, a jesen ih tijekom zime na prozračeno tlo ispod voćaka, pa djeluje izvrsno. Zimske obronice isperu hranive čestice gnoj mješanc u zemlju, a preostali se gnoj mješanc u proljeće pokopaju. I kad sadnje mladih voćki preporuča se vršiti gnoj mješanc, da se s njime omota korijenje.

Uzorak prosjeđa protiv opozreovanja prestalih kredita.

Ako su ti opozreovani krediti, koji više potpuno ne postoje, teba da uizliš prosjeđa na porezni agencijuru. Takav prosjeđa mora biti po pilici ovako sastavljen:
 Alla spettabile
 Agenzia delle Imposte

Pisino
 Il sottoscritto denuncia all'Agenzia delle Imposte del Pisino... che il credito di Lit. 20.000 al 5% verso il Giovanni Grubisic per Lit. 20.000 Luglio 1918 dal notaio Dusan Vilovic... inscribed nel ruolo principale... del comune di Pisino al nome e cognome di Dusan Vilovic... e cessato in parte... e chiede che gli sia decretato lo sgravio dell'imposta... dal giorno 15 gennaio 1924... tenuto conto delle seguenti deduzioni di fatto e dei seguenti titoli in prova della denunziata cessazione.
 Cio che al 15 gennaio 1924 rogato dal notaio Dusan Vilovic registrato a Pisino il... al n. 1515 il Giovanni Grubisic pagò la metà del suo debito.
 Pisino addi... 1924.
 Il Denunziante:
 Danilo Popović.

Tudja valuta na tršćanskoj burzi.

Jucer, dne 13. februara t. g. moglo se prodati li kupiti:
 100 amerinkanskih dolara za 2.250 2275; 100 engleskih lira sterlina za 9.084—0.987; 100 švicarskih franka za 397—400; 100 francoskih franka za 103.75 104.25; 100 čehoslovackih koruna za 66.70 67; 100 jugoslovenskih dinara za 27.50 27.75; 100 rumunskih leja za 11.25 do 11.25; 100 mađarskih kruna za 0.07—0.08; 100 njemačko-austrijskih kruna za 0.0320 do 0.0325 italijanskih lira.

Politički pregled

Italija.
 Danas posrnuje u Italiji samo tri grupe kao otvorene protivnice fašizma i sklonje da istupe sa narodnim listinama, ali bez dovoljne snoge da ita večnije postignu. Te tri grupe jesu: italijanska pučka stranka, socialiste i demokratska opozicija. Pučka stranka je najjača te će iznjeti najveći dio mandata manjine, ali o kakvoj većini ne može ni da sanja. Socijaliste su oslabljeni, jer ih je ostavio stanom dio pristasa, a svirke podijeljeni su u tri frakcije: unutarne, socialiste i komuniste. Pojedinački istup značio bi njihov katastrofalni poraz na izborima, pa su se počeli dogovarati za zajednički istup do kojega sigurno ne će doći. Demokratska opozicija nema takoder nikakvu sigurnu temelja. Zato će i ova stranka prikazati samo nekoliko listina za pojedine područje.
 Sve ostale stranke i grupe, a posebice liberali, demokratski demisari i disidentni pučke stranke, nemaju ni na kraj pameti da istupe sa samostalnom narodnom listom. Oni to ne će, jer su i do sada skrovo bezvremeno podupirali fašističku vladu Nijuvu je želja bila tu, da se stvori zajednica istupe u zajedničkoj listini sa lističkom strankom, ali su fašisti odlučno otklonili saradnju sa bilo kojom strankom. Oni su se postavili na zaključak Fašističkog Narodnog Vijeća, koje je zaključilo, da jedino fašistička stranka sa čistim svojim programom može pravu vladu. Te da se sve druge listine moraju odlučno pobijati kao neprijeteljne, a da će se jedino prijateljski tolerirati listine fašizmu sklonih grupa i stranka, koje budu prikazane u pojedinim podokruzima. Ipak računajući na ambiciju pojedinih političkih listina, na potrebu da svoju listinu izdaju, kao što istaknuti i što sposobniji listinosti, koje trebaju biti u budućem političkom radu koji za što veći uspjeh u izborima, odlučuje, da u fašističku službu listu unesu stanovit broj političkih lista i ako su pristase držali stranka.

Mitropolitom se namoči u se i serpuji. Na 24 sata na hladnom mjestu (no ako je nužno, može biti i kraće vrijeme, ali nikako ne ispod dva sata). Prije same priredbe iskoši na fino crveni luk i pospi ga sa biberom (parom) te stavi na one odreske, a po svemu tuma tuci balon, da se umekša, i to učini i biber komada. Sada postajip po tome brašna, pak sve se sadu ispeci na vrućoj masi.

Bugarska.

U Bugarskoj su po cijeloj državi započele velike pripreme za pravu pedesetogodišnje oslobođenja Bugarske, koja će se obaviti 19. februara te godine. Proslava će se izvršiti na najvećemjani način.
 Ovih dana sastao se bugarski parlament. Slobanje, i jednoglasno odobrio vladinu povelju, koja ide za mirnim sporazumom sa svim državama, a naročito sa jugoslavijom. Mitropolitom se namoči u se i serpuji. Na 24 sata na hladnom mjestu (no ako je nužno, može biti i kraće vrijeme, ali nikako ne ispod dva sata). Prije same priredbe iskoši na fino crveni luk i pospi ga sa biberom (parom) te stavi na one odreske, a po svemu tuma tuci balon, da se umekša, i to učini i biber komada. Sada postajip po tome brašna, pak sve se sadu ispeci na vrućoj masi.

Rusija. Rusija taj nesavršeni slavenski dim, na putu je da se svojih velikim narodim i zavidljivim naprima podigne na prvi stepen evropskih država, da opravda nasu našu i iznese na vidik čovječanstva svu zalavu svoga jednog zdravnog naroda i svu otpornost njegove žižice. Rusija. Rusija taj nesavršeni slavenski dim, na putu je da se svojih velikim narodim i zavidljivim naprima podigne na prvi stepen evropskih država, da opravda nasu našu i iznese na vidik čovječanstva svu zalavu svoga jednog zdravnog naroda i svu otpornost njegove žižice. Rusija. Rusija taj nesavršeni slavenski dim, na putu je da se svojih velikim narodim i zavidljivim naprima podigne na prvi stepen evropskih država, da opravda nasu našu i iznese na vidik čovječanstva svu zalavu svoga jednog zdravnog naroda i svu otpornost njegove žižice.

Grčka.
 Opeteno se očekivalo, da će Grčka sa Venizelovskom povratkom biti za duže vremena postrojena sa novim nemirima u unutrašnjim vezovima. Cijeli svijet je držao, da je Venizuraj mir, kojega stvoriti ne mogu. Zato već zemlje odju, koje se već od više mjeseci sprema, a kad lano on je, nakon malo dana obolio, predao demisiju i prema nekim vijestima čak se sprema da ostavi ponovno svoju nesretnu demisionu prepuštajući je svojoj sudbini. Ako se što novo ne dogodi, što bi osjetilo ovu njegovu odluku, Grčka ide u susret nezvjesnim danima.

Nema sumnje, da sama bolest nije uzrok razočaranja, što je žaložnik nakon povratka Venizelovska povlačenja. Pravi uzrok leži u u domovinu. On se je našao, da će — nakon svih nesreća, koje zadnje dvije godine zadesele grčki narod — svojim ugledom svladati svaki otpor te da će eventualnu promjenu režima, postići ustavnim i parlamentarnim putem, ali to mu nije bilo za rukom. Venizelos je — unatoč prividno odvješeničkom dočeku — brzo uvidio, da njegov rad nailazi na velike zbrke. Videći podjalost strasti, opadanje vlastitog ugleda i nemogućnost da se pouzda u svoje vlastite prijatelje, odlučio je da napusti izloženo i poželjno mjesto političke vlade i da se unapred povuče iz javnoga života.

Sto će se sada dogoditi u Grčkoj? To je pitanje na koje će brzo doći odgovor. Nakon demisije Venizelosa zavlada je momentalna smetenost u političkim krugovima, koja ne će dugo trajati. Narodnici su, koji su se odličili da izrače ovaj moment zabune optovarenim kobnih događaja u novembru godine 1920, dok republikanci namjeravaju da proglase vojnoću republiku. Liberali, koji doduše kažinjavaju većinu i koji nemaju uza se vojništva, ne mogu da se snadu, pak nije isključeno, da će svaki čas biti izveden novi udar.

Položaj Grčke postao je zadnjih dana upravo tragičan. Venizelovsko povlačenje prijeli da izrazovalj svih razornih sila, koje je samo njegov povratak uspio da za časak zadrži.

Domaće novosti

Odlikovavanje.
 Čitamo u jugoslovenskim novinama, da je jugoslovenski kralj Aleksandar I. odlikovao gospodina Filipa Crvarica, profesora realke na Sušaku, redom sv. Save. Nas je za vijest obradovala uvelike. Gosp. profesor Crvarić bio je naime više godina profesorom, a kasnije i direktorom naše komunalne gimnazije u Optatju. Pod njegovom upravom naša je gimnazija podnijela mnogo dobrih, has kojih je najviše prog. ali Crvarić bio je od uvijek uvjeren i vateren Jugosloven, pa je radi toga bio u vrijeme velikoga rata i konfiniran. — Evala mu!

† Aleksa Santić.

Dne 2. februara t. g. preminuo je u Mostaru (Hercegovina) najveći savremeni jugoslovenski pjesnik, Aleksa Santić.
 Pobjokinj je najaktivnije učestvovao u svim kulturnim i nacionalnim pokretima. Bio je izvrstan organizator i stozer kulturnog djelovanja u Mostaru, koji je bio članom svjetskog rata sljedbenik i nasadnik svih kulturnih i nacionalnih akcija u bivšim neoslobođenim pokrajinama. Sa nekoliko svojih uglednih drugova organizovao je književni časopis «Zora», pjevačko društvo «Gusle», dočnije «Bosansku Viluu», i bio je jedan od prvih pokretača sarajevske «Prosjevite». Sav svoj rad posvetio je isključivo oslobođenju i ujedinjenju jugoslovenskoga naroda.
 Aleksa Santić sahranjen je u Mostaru uz najviše počasti i učestvovanje ogromnog broja svojih pošivalca i zvaničnih predstavnika. Pogreb se obavio na državne troškove. Nj. V. kralj Jugoslovena bio je među prvima, koji su Santicove pogreb izrazili svoje sažaljenje. Njemu su skupštini u vladi zastupao je kod sahrane župan Mostarske Oblasti. On je položio mitvački vijenac sa državnim vrpcom na pokopničkog odar. Osim njega bili su na pogrebu zastupnici vojske, Ministarstva prosvjete, akademije znanosti, više gradskih općina, «Sokola», «Prosjevite», Srpskog književ-

nog glasnika i raznih drugih korporacija. Povorka je bila upravo sjajna. Slava Santiču!

JOŠ NAS IMA...

Bilo je to ovih dana. Gdje? — to ne treba da znate.

Radiło se o tom, hoće li jedno narodno društvo moći i naprijed da ostane u sadašnjim prostorijama ili će morati da seli — ili bolje rečeno — da bude bačeno na cestu od kućevanišnika.

Jednome od brojnih suvlasnika, kad je u jutro odlazio na vijeće, doviknula je s prozora supruzi: — Drži za društvo, zraku!

Ta je opomena bila suvišna, jer su svi suvlasnici, naši dobri i pokušanski narodnjaci, bili za društvo i čitava se stvar riješila bez rasprave, tih, u miru i ljubavi, premda smo Slaveni... Sve je pošlo lijepo i skladno, bas kao kad pravom, rođenom i od samoga Božja blagoslovljenom braćom.

Na sastanak nisu došla dva suvlasnika — dva najsiromasnija... (Danas, tko više, tko manje, svi smo siromasi!) Ta dvojica nisu došla, ali su nam poslali poruku. Kratku, a tako dragu poruku!

Bilo kako bilo, društvo neka svakako ostane u zgradi...

I društvo je ostalo... Ele, braćo, kako li je sve ovo doduse sitno, i tužno, ali i — lijepo!...

Novi zakonski nacrt o doseljivanju stranaca u Ameriku.

Amerikanski pročelnik odbora za emigraciju Johnson predložio je poslaničkoj kući novi zakonski nacrt o doseljivanju stranaca u Ameriku.

Najznačajniji predlog tog nacrta je novi način izračunavanja kvote. Prema postojećem zakonu doseljenička kvota za svaku pojedinu državu iznaša 3%, od broja inorodaca iz dotične države, koji se ne nalazi u Sjed. Državama za vrijeme popisa pučanstva god. 1910. Novi nacrt predlaže za podlogu određivanja popisa pučanstva od god. 1890. i propisuje dvije kvote: jednu za doseljenike, koji imaju bliske srodnike u Sjed. Državama, a drugu za one, koji nemaju bliskih srodnika. Po dva posto od broja ovdje nastanjenih inorodaca pojedine države god. 1890. moći će doći pod prvu i više toliko broj pod drugu kvotu, a još 200 preko tog zajedničkog broja.

Kako se vidi, po tom zakonskom nacrtu imali bi tri vrste doseljenika: 1. doseljenici, koji su izvan kvote; 2. doseljenike, koji spadaju pod općenitu kvotu; 3. doseljenike, koji spadaju pod općenitu kvotu. Najvažnija skupina među doseljenicima izvan kvote bili bi sljedeći bliski srodnici američkih državljana: muž, žena, otac, majka i nevjenčano maloljetno dijete. Prema postojećem zakonu takvi inozemski srodnici američkih državljana mogli bi doći bez obzira na jednu i drugu kvotu. U kvotu srodnika bili bi uključeni muž, žena i nevjenčano maloljetno dijete inozemca, koji je zakonito pripušten u Sjedinjene Države, i ovdje nastanjen kroz najmanje dvije godine, a već jednu godinu posjeduje građansku svjedodžbu. U drugu kvotu uključeni su svi drugi doseljenici.

Da naši ovakvi ljudi malo bolje upućeni u taj nacrt navest ćemo, koliko će iznašati nova kvota za razne evropske države; prva brojka predstavlja sadašnju 3% kvotu, a druga novu ukupnu kvotu. Austrija, sadašnja kvota 7342 — predlagana nova kvota 2606; Albanija 288—404; Engleska 77.342—125.316; Bugarska 302 od 522; čehoslovačka 14.357—4.462; Gdanski (Danzig) 301 — 856; Danska 5619 — 5970; Finska 3921 — 1344; Grčka 3063 — 494; Jugoslavija 6426—2102; Rijeka 71 — 422; Njemačka 67.607 — 102.854; Mađarska 5747 — 1348; Italija 42.057 — 8274; Luksemburg 92—516; Nizozemska 3600—3674; Norveška 12.202 — 308; Poljska 30.972 — 13.242; Rumunjska 7419 — 1572; Rusija 24.405 — 4900; Švedska 20.042 — 19.522; Švicarska 3752 — 4564; Turska 2654 — 658.

Kako se razabire iz gornjih brojki, doseljivanje bi se iz južne i istočne Evrope znatno ograničilo, dočim bi se iz sjeverne Evrope, naročito iz Engleske i Njemačke, znatno povećalo. Prema novom predlogu bi se okoristile novim izračunavanjem kvote i nekekoje manje države, koje danas imaju vrlo malenu kvotu. Drugi vrlo važan propis napomenutog nacrta odnosi na postupak doseljivanja. Sada doseljenik mora najprije do priskribi putni list od svoje domaće vlade, zatim vizum američkoga konzula, a kad tamo stigne, može da vrlo lako bude povraćen, jer je mjesečna ili godišnja kvota iscrpljena. Tu okolnost novi nacrt hoće da odstrani tako, da se doseljeniku prije izdavanja nekakva doseljenička svjedodžba; takva svjedodžba imala bi da sadržaje potanke pojednostoje o doseljeniku, a prijedila bi najdulje 8 mjeseci. Tko s takvom svjedodžbona dodje u Sjedinjene Države, dok je svjedodžba još pravovaljana, bit će pripušten u unutrašnjost zemlje pod uvjetom, da

se točno drži po propisu doseljeničkog zakona. Radi kvote ne će biti straha. Američki konzul ne će nikomu izdavati preko kvote doseljeničke svjedodžbe.

Ako američka zastupnička kuća prihvatí ovaj zakonski nacrt, to bi on stupio u krijepost već 1. julya 1924. i nadomjestio sadašnji zakon o kvoti, koji s tim datumom ističe.

Kandidatske listine u Juljskoj Krajin.

Doskora će biti prezentirane sljedeće kandidatske listine: 1. vladina lista većine (fašisti), 2. liberalna lista, 3. demokratska lista, 4. slavenska lista, 5. "Patria e Libertá", 6. italijansko-popularna lista, 7. republikanska lista i 8. komunistička lista. Socijalisti po svojoj prilici ne će predložiti svoje listine, jer se, kako čujemo, misle utegnuti od izbora.

Kandidatne liste i izborni znakovi.

Svaka stranka, koja hoće da nastupi kod izbora, mora da uloži najkasnije do 26. februara na 4 sata poslije podne kod prizivnog suda u Trstu svoju kandidatsku listu, providjenu sa posebnim izbornim znakom, a jednu listu sa istim izbornim znakom, pa makar sa drugim kandidatima, mora se uložiti u jednom drugom izbornom okrugu. Nu to nije dosta, jer u roku od daljnjih 5 dana, moraju zastupnici i jednede dvije liste, koje nose isti znak, izjaviti u Rimu, da su obe liste sa istim znakom združene ili unificirane. Kandidatska lista u jednom okrugu, koja nije na takav način unificirana sa kandidatskom listom istoga znaka u drugom okrugu, ne broji, nego se smatra kao da uopće nije uložena.

Zbog takve zakonske odredbe nastala je za nas Slavene potreba, da se dogovorimo sa drugom strankom u drugom izbornom okrugu, glede istog izbornog znaka. Dogovorili smo se sa Nijemcima u Poadižju, da će njihova i naša lista imati isti znak, a inače svaka lista svoje kandidatske. Mi ćemo ovdje u svojem izbornom okrugu postaviti svoje kandidate, a Nijemci u svojem oporot svoje.

Naš skupni znak je lipova grančica sa runolostom.

Kako već rekohmo, treba uložiti kandidatsku listu najkasnije do 26. ovoga mjeseca na 4 sata poslije podne kod prizivnog sudišta u Trstu. Mora da bude potpisana najmanje od 300 birača. Potpisi moraju biti notarišno ili sudbeno potvrđeni i svaki birač mora da se potpiše sa imenom, prezimenom i imenom oca.

Izbornici, zapamtite ove rokyev!

Do 24. februara moraju sve općine dovesti svojim izbornicima izborne legitimacije. Tko ne dobije do tog dana spomenute legitimacije, ima pravu da ju ide sam dignuti u općinski ured.

U utorku, 26. februara u 16 sata ističe rok za predložjenje kandidatskih lista. Kandidatske liste treba uložiti na prizivnom sudištu u Trstu. Od 26.—29. februara mora prizivni sud pregledati kandidatske liste.

U nedjelju, dne 2. marta ističe rok za predložjenje izvjava glede združenja kandidatskih lista sa kandidatskim listinama drugih izbornih okruga. Ovu izvjavu predložiti zastupnici pojedinih kandidatskih lista prizivnom sudu u Rimu.

Od 6. marta dalje moraju biti svi općinski uredi otvoreni barem od 9.—19. sata za izdavanje izbornih legitimacija.

U utorku, dne 1. aprila naprijed izbornici imaju pravu da idu općinskom uredu po duplikat izborne legitimacije, dakako tako su izborni igubili. Duplikati se izdavaju na izvornom papiru.

U srijedu, 2. aprila ističe rok za imenovanje skrutinatora (ljudi, koje broje glasove).

U četvrtak, dne 3. aprila ističe rok za izdavanje osobnih iskaznica (čl. 67. izb. reda). Te iskaznice izdaje pretura (sud).

Od petka (4. aprila) do ponedjelja (7. aprila) obustavlja se svako izdavanje osobnih iskaznica.

U nedjelju, dne 6. aprila, u 9 sati prije podne započet će glasovanje, koje će trajati do 9 sata uveče.

75% -ni popust na željeznicama i parobrodima za izbornike.

Ministarstvo pošte i brzojava izdalo je svim ratnateljstvima željeznica i parobrodna naređenja, da prigodom političkih izbora snize vožnju za 75%-laka svim izbornicima, koji idu na glasovanje. Taj popust vrijedi i za samo odosazak i povratok. Izbornici morat će kod željeznice i kod brzojava izdati izbornu legitimaciju, jer im se inače ne će dati listić uz 75% -ni popust. Izbornici imaju pravu da se povrate kući uz popustnu vožnju do 25. maja.

DOPISNICNA UREDNITVA.

Našim dopisnicima! — Sa više strana primamo i lakovih dopisa, u kojima ima dosta lične materije. Takovih dopisa ne ćemo da štampamo. Molimo sve svoje prijatelje, da se u svojim dopisima čuvaju ličnih natezanja i domaćih zavjedia, o kojima naša "Istarska Rijč" ne će da zna. Mi smo tu, da gađimo ljubav, koju je naš narod potrebná, kao ozeblu sunce,

Svega po malo

Koliko ima grbavih ljudi na svijetu?

Neki engleski profesor, koji je čitav svoj život posvetio proučavanju grba i grbavih ljudi, izena, umro je ovih dana u Liverpulu. U rukopisu je ostavio debelu knjizurinu, koja ima oko 2 hiljade stranica, u kojoj je izneseno sva pitanje čovječije grbe. Taj profesor u toj knjizi tvrdi, da najviše grbavih ljudi ima u Španiji. U jednom selu Sjevere Morene na svakog trinaestog stanovnika otpada jedan grbavač, a u jednoj od najsiromasnijih država ima razmjerno najviše grbavača. Zbrojivši sve cifre grbavača na čitavom svijetu, izračunao je, da razmjerno hiljadu ljudi otpada jedan grbavač, t. j. po prilici milion grbavača na čitavom svijetu. Ako se onda uzme u obzir, da je svaka osoba po prilici 20 centimetara visoka, izlazi da na svijetu doluje grbače ljudskih iznosi 200 kilometara.

Vuci napali željeznicu.

Kod Mladenovca je u Srbiji nedavno zapoje toliki snedog, da vlak nije mogao dalje, nego je morao 17 sati čekati, dok su se tracinice očistile od snijega. U noći napali su gladni vuci vlak, ali nisu mogli ništa da učine, jer su vađoni bili zatvoreni, a ujutro su vuci puškama rastjerali.

Otkad se kod vjenčanja upotrebuva prstenje?

Već dugo prije Kristava rođenja nosili kod Egipćana, Grka i Rimljana zlatne prstenje u znak svoje vjere i vjernosti. Poslije je i kršćanstvo uvelo taj lijepi običaj kod sklapanja ženidbe. Kod starih Grka nosili su zaručnici na četvrtom prstu od lijeve ruke, jer od toga prsta žila ide tobože ravno k sreć. I danas se još mnogi drže tog običaja.

Amerika građi ogroman željezni plot na granici.

Na američkoj izmeci Sjedinjenih Država Sjeverne Amerike izmeci države Meksiko građi se velika željezna ograda, koja će biti dugačka 7000 kilometara. To će biti najveći plot na svijetu.

Brijeg od praška za zube.

Zubi se, kako svaki naš čitatelj zacijelo zna, najbolje čiste praškom za zube, koji se dobiva u ljekarnama i trgovinama. U Americi ima cijeli ogroman brijeg od kamena, koji se zove brijeg od praška za zube, i to je najbolji prašak za zube. Već odavno su ljudi tamo opazili, da prašak od toga svrlnjenog kamena dobro i lijepo očisti zube, koji pušajuć od pušenja požute i pocrne. Kasnije je neka američka žena Josipa Robinson tako tim praškom da čisti svoje zube i da ga preporuča i svojim ženama. I tako se svuda stao fražiti taj prašak, pa su danas kod tog američkog brijega mnoge tvornice, koje vade iz brijega kamene, mrve ga, među i čiste, pa onda po svem svijetu razasijaju taj prašak za zube, koji svijet za skupe novce kupuje.

Što misle o pomrčini sunca Indijanci?

Indija je velika i bogata azijska zemlja, koja je pod engleskom vlašću, a u njoj ima 20 milijuna naroda, koji je pođanske vjere. Kad je tamo jesenas bila pomrčina sunca, govornici su oni ljudi, da je sunce palo u vlasti žlihu duhova, pa da će ljudje zato stići velike nesreće. Radi toga je u velikim procesijama pola milijuna naroda išlo k tako zvanim njihovim svetim kupaštima, pa da se kupanjem sačuva od tolike pomrčine. A kad je pomrčina sunca u ljudi prošla, onda je u cijelom narodu nastala velika radość, pa su to i dan i noć slavili, što je pomrčina sunca tako sretno prošla.

Knjiga, koja nije ni tiskana ni pisana.

Neki franzeski knez ima knjigu, u kojoj su sva slova urezana, i to tako lijepo, kao da je sva knjiga tiskana. Ta je knjiga izradjena 1640. godine, pa je svira dakle već skoro 300 godina.

Sveti Jeronim sa naočalima.

Naočale su izumlehen tek prije nekoliko stotina godina, a ipak se pripovijeda, da ih je izumio sv. Jeronim, koji je živio prije 1600 godina. Sv. Jeronima često i slikaju zato sa naočalima, a tako i neke druge svece, kao sv. Luku, sv. Pavla, sv. Josipa i druge, koji su živjeli u vrijeme, kada se za naočale nije još ni znao. Slikari ih svece slikaju sa naočalima zato, da pokažu, kako su ti sveci bili nežni i stari.

Silno nevrijeme u Americi.

Iz Newyorka dolaze vijesti da u cijeloj sjevernoj Americi vladaju užasne snježne mećave, koje su gotovo posvema razarile sve brzejavaj i telefonske pruge i učestle u mnogo mjeri sav željeznički promet. Vlakovi su nasred pruga zaostali u snijegu i ne mogu dalje.

Kada mlado pođe za nedrago...

Majka nekog lijepog bavarskog mladog mljaka, kojemu je tek bilo 21 godina, željela da se njezin sin oženi vrlo imućnom udovicom, koja ima prekrasan veliki posjed. Mladac je isprovitio tome s razlogu, što je udovica bila 63 godina stara, a on to vrlo ružno. Naposljetku uspio je njegovoj majci, da ga nasilno na ženidbu, poslu mu je predložila pravnosti, koje će se pružati taj brak njemu i čitvoj njegovoj obitelji. Tako je mladik odlučio i pođe za udovu. Kada je vjerenik stupio pred nju i opazio, kako se njegova vjerenica tokom mukom dovodila od njega na zgodno mjesto gdje ga čekaju njegovi ljudi, da ga nasilno zaženi, rekao je: — Bješa, da se ne bi, izdaje nož — kako običavaju nositi svi seljaci Bavarskoj — i s njime udario po licu staromajku, koja se je onjevištena srusila. Vjerenik je uspio da sretno pobjegne iz crkve. — Roditelji ne zahtjevali da vam se dijeca žen protiv svoje volje!

Jugoslavija će dobiti zlatni novac.

Jugoslavenski ministar financija odlučio, da će dati kovati zlatne dukate (ekincine) po 1620 dinara.

Smrtno se svećenik.

U jednoj župi u Českoj morao je župnik doći u jednu selu k bolesniku. Na putu ga je stigla tolika snježna mećava, da ga nije mogao smršno držeci Svetolajzovo uza se, a s njim se smrtno i zvonar, koji ga je pratilo.

Koliko stoji jedan milimetar vožnje na njemačkim željeznicama?

Kako njemačke novine javljaju, jedan milimetar vožnje na njemačkim željeznicama stoji 2200 maraka. A jedan kilometar vožnje 22 milijarde maraka ili oko 30 centezima u našem novcu.

Nov kovani novac u Poljskoj i Austriji.

U republici Poljskoj kuje se nov zlatni i srebrni novac, koji će se zvati forinta. Isto tako se u Austriji kuje nov srebrni novac, pa će se zvati siling prema engleskom novcu.

Narodne šale.

Moja kokoš po dva jaja na dan.

Neki Kastavac okladio se s drugima, da će mu izlošak po dva jaja na dan nastiti, vjernujući ženokoj mu je to kazala, kad je krijući negdje bila kupila 40 jaja; ali videći da ona kokoš ne nosi nego po jedno, pa da ne bi izgubio oklad, reči će onome, s kojim se je bio okladio, da danas nije nego jedno jaje snijela za to što predklatnje (t. j. jedan dan po dva, a drugi dan po jedno) no da je ujutro, kao što se očekuje, prvo nego što je htjelo poći leći, uhvatilo jednu svoju kokoš i stiene njom kroz grkljan jedno jaje. Evo sjutra dan onoga, s kojim se je bio okladio, i odoše da vide kokoš. A žena mu kaže, da je kokoš erkulna, jer nije joj nekakva dukla u grkljanu. Muž joj pripisao, što je reklo, da je izigubio oklad, pa sam još sinoć jaje kroz grlo stisnuo. Žena se počela da i čuda krestiti pa reče muž: — A zar ne znaš, moji nevoljni ludove, da kokoš ne nosi jaja s kljunom, nego — pr... om.

Književnost i umjetnost.

Priča o malom Singu.

Ovih dana izšla je ova lijepa knjižica kao prva sveška Dječije Biblioteke, koju izdaje Prosvjetna nakladna zadruga u Zagrebu. I ako je to priča o malom Kinezu, to će pak mnoge zanimati, kako je mali Sing pronašao da je zemlja okruga, u kojoj su prikazani svi njegovi doživljaji i patnje na putu i inače dok se usvjetrio da je zemlja okruga. Priča je ilustriрана s deset ilustracija. Što ih je izradio Vilko Gecan, a interesirat će jednako odrasle kao i dječak. Cijena joj je 6 Din. A dobiva se u svim jugoslavenskim knjižarama.

Odgovorni urednik: IVAN MARJIA MICHELUZZI. Izdavač: IVAN STARI. Tiskar: TISKARNA "JEDINOST" U TRSTU.

ADVOKAT Gjuoro Corazza sudbeni savjetnik u miru otvorio je advokatsku pisarnu u Buzetu (kuća Gregorec-Duscio) Telefon interurb. br. 9

ZAHVALA. Pod dojmom teške nesreće, koja nas je snasla smrću našega nezaboravnoga sina i brata Veljka Tomašića zahvaljujemo srdačno svim rođacima, prijateljima i znancima na lijepim počastima iskazanim prigodom sprovoda i pokopa. Osobito zahvaljujemo našim narodnim društvima u Opštini te pojedinim gospodjcima i gospodi, koji na onako dirljiv način izkazahu našem milom pokojniku svoju ljubav i zadnju počast. Svima uopće najskrijenija hvala! OPATIJA, 10. februara 1924. Tugujuća obitelj.